

BVD / SBP

- rapportage over internationale ontwikkelingen
feiten en achtergronden die van belang
kunnen zijn voor de binnenlandse veiligheid

Nr. A83/004

8 februari 1983

EEN BOZE SOWJET-BRIEF AAN DE WEST-EUROPESE VREDESBEWEGING

Halverwege januari verscheen in de westerse pers het bericht dat
, voorzitter van het Sowjetcomité voor de Verdediging van
de Vrede, in een brief de West-europese vredesbeweging van anti-Sowjetisme
had beschuldigd. De brief blijkt te zijn geschreven naar aanleiding van
het besluit van het comité dat de tweede European Nuclear Disarmament
Convention (van 7 tot 15 mei a.s. in West-Berlijn) voorbereidt om bij die
gelegenheid slechts personen uit Oost-europese landen toe te laten die
verklaren dat zij de schuld voor de bewapeningswedloop bij West en Oost
leggen.

EEN BOZE SOWJET-BRIEF AAN DE WEST-EUROPESE VREDESBEWEGING

De eerste ENDC

Halverwege januari verscheen in de westerse pers *) het bericht dat , voorzitter van het Sowjetcomité voor de Verdediging van de Vrede, in een brief de West-europese vredesbeweging van anti-Sowjetisme had beschuldigd. De op 2 december 1982 gedateerde brief, zo werd gemeld, had de vredesorganisaties bereikt via de Moskou-trouwe West-duitsse communistische partij, de DKP.

De brief blijkt te zijn geschreven naar aanleiding van het besluit van het comité dat de tweede European Nuclear Disarmament Convention (van 7 tot 15 mei a.s. in West-Berlijn) voorbereidt om bij die gelegenheid, naast de West-europese vredesbewegingen waarvoor de conventie in eerste aanleg bedoeld is, wel personen uit Oost-europese landen (zowel van officiële als niet-officiële vredesorganisaties) uit te nodigen, maar hen slechts toe te laten als zij verklaren dat zij de schuld voor bewapeningswedloop bij West en Oost leggen. stelt in zijn brief dat het Sowjetvredescomité niet aan deze "wrecking undertaking" zal meedoen en legt omstandig uit waarom.

Nadat hij eerst heeft uiteengezet waarom juist nu een eensgezinde vredesbeweging van het grootste belang is, kijkt terug naar de eerste European Nuclear Disarmament Convention (ENDC), die van 2 tot 4 juli 1982 in Brussel werd gehouden. Die Brusselse bijeenkomst was het resultaat van een door de Peace Foundation genomen initiatief om communistische en niet-communistische vredesbewegingen uit West-Europa voor overleg bijeen te brengen. Er waren ongeveer 600 vertegenwoordigers van vredesorganisaties uit westerse en neutrale landen aanwezig. Zo op het eerste gezicht een zaak die door het pro-Sowjet-beïnvloedingsapparaat alleen maar kan worden toegejuicht.

*) Zie o.m. NRC/Handelsblad, 18 januari 1983.

zegt er het volgende over :

"Voor de Conventie vond tussen de sponsors een lange discussie plaats over de vraag of vertegenwoordigers van openbare organisaties uit socialistische landen uitgenodigd zouden worden. Uiteindelijk werd het deelname-vraagstuk in die zin opgelost dat het recht om deel te nemen niet werd toegekend aan de echte massavredesbewegingen uit de socialistische landen maar aan een groep mensen die hun land hebben verlaten en niets gemeen hebben met de strijd voor vrede en die, terwijl ze niemand vertegenwoordigen, bezig zijn met het verspreiden van vijandige, lasterlijke verzinsels over de buiten- en binnenlandse politiek van hun voormalig moederland. Slechts als uitzondering werd het enige vertegenwoordigers van Joegoslavië, Roemenië, en Hongarije toegestaan de bijeenkomst bij te wonen".

Met de groep lasterlijke verzinsel-verspreiders doelt op de aanwezigheid in Brussel van mensen als en , in het westen verblijvende Oost-europese systeem-kritici, wier naam hij kennelijk niet in de mond wenst te nemen. Brussel werd daardoor in zijn ogen "de start van openlijke acties die erop gericht zijn verdeeldheid te zaaien binnen de anti-oorlogsbeweging in Europa".

vervolgt :

"Het is een waarlijk monsterlijk plan om te trachten de banier van de vrede te gebruiken om de anti-oorlogsbeweging mee te trekken in wat qua opzet en doel een "koude oorlog" is tegen het publiek in socialistische landen en die beweging te leiden langs het pad naar de impasse van anti-Sowjetisme en anti-communisme. Deze handelingen kunnen niet gerechtvaardigd worden door de beweringen van de organisatoren van de Conventie dat zij "neutraal" willen zijn tegenover beide "supermachten" en ernaar streven gelijkelijk afstand te houden van de buitenlandse politiek (van die machten)".

Kennelijk weegt het voordeel van het ENDC-gebeuren (overleg tussen communistische en niet-communistische vredesorganisaties in West-Europa) in Sowjet-ogen niet op tegen het nadeel van de belediging die de officiële vredes-

beweging uit Oost-Europa wordt aangedaan. Ook tegen de uitdrukking "officieel" en "afhankelijk" voor wat hij noemt de "werkelijke massabewegingen van vredeskampioenen in de socialistische landen" maakt uitdrukkelijk bezwaar. Ze als "officieel" en "afhankelijk" betitelen omdat ze de vredespolitiek van hun regeringen ondersteunen is in zijn ogen "discriminatie".

Het _____ -appèl

Het initiatief tot het houden van de eerste ENDC ging, zoals gezegd, uit van de _____ Peace Foundation. _____, directeur van deze stichting en de Italiaanse _____, lid van het Europees Parlement voor de PdUP *), namen in november 1981 de taak op zich een voorbereidingscomité voor de ENDC te vormen **).

Bij de samenstelling daarvan en bij de verdere voorbereiding stond voorop dat deelnemende personen en organisaties het Russell-appèl van 28 april 1980 moesten onderschrijven. In de tekst van dat appèl wordt gesteld dat Oost en West even schuldig zijn aan de bewapeningswedloop, dat de Verenigde Staten en de Sowjet-Unie alle kernwapens van Europese bodem moeten verwijderen en dat de beide machten SALT-2 moeten ratificeren.

benadrukt dat sinds de publicatie van dat appèl "de posities van de USSR en de VS ten opzichte van deze eisen vaste vorm hebben gekregen" :

"De USSR heeft een voorstel voor een echte "nul-optie" gedaan - het verwijderen ***) van middellange afstands- en tactische kernwapens van Europees grondgebied. (De Sowjet-Unie) is gestopt met het plaatsen van

*) De Italiaanse Partij voor Proletarische Eenheid (PdUP) is voortgekomen uit de Il Manifestogroep. Deze groep werd in 1969 uit de Italiaanse communistische partij (PCI) gezet en vaart een orthodoxe koers.

**) NRC/Handelsblad, 13 november 1981.

***) _____ gebruikt hier het woord "eliminieren", dat in de propaganda-slag rond de kernwapenproblematiek de suggestie van "vernietigen" moet overbrengen maar in combinatie met "van Europees territorium" niets anders dan "verwijderen" betekent.

middellange afstands-raketten die doelen in Europa kunnen raken en is zelfs begonnen met een eenzijdige reductie van hun hoeveelheid *). De USSR is altijd voor de ratificatie en toepassing van SALT-2 geweest. Tot slot heeft de USSR het historisch initiatief genomen om eenzijdig te verklaren nooit als eerste kernwapens te zullen gebruiken".

Met andere woorden, mocht men ooit sympathie gevoeld hebben voor het equidistantie-streven van het -appèl en derhalve van de ENDC-organisatoren, dan kan dat in 's ogen door al deze Sowjet-initiatieven nu niet meer het geval zijn. Wie blijft uitgaan van gelijke verantwoordelijkheid wenst de "desoriëntatie, demobilisatie en ondermijning van de anti-oorlogsbeweging" en wil "een agressief-militair beleid van de VS en de NATO verhullen en rechtvaardigen".

Deze forse beschuldiging aan het adres van diegenen die pogen juist een zo breed mogelijk beraad van West-europese vredesbewegingen van de grond te krijgen hangt samen met de teleurstelling die het Sowjetcomité voor de Verdediging voor de Vrede heeft moeten ondervinden toen een poging om de organisatoren op andere gedachten te brengen mislukte.

Het bezoek van de Berlijnse werkgroep aan Moskou

Het falen van deze poging trad het duidelijkst aan het licht bij het bezoek dat een vertegenwoordiging van de West-Berlijnse "Werkgroep voor een Atoomvrij Europa", de werkgroep die met de praktische voorbereiding van de tweede ENDC belast is, in oktober 1982 aan Moskou bracht. Deze ontmoeting vond plaats in het kader van consultaties, waartoe het Sowjetvredescomité zich bereid verklaarde, naar zegt, in de hoop dat "de organisatoren alle negatieve aspecten van de Brusselse bijeenkomst zouden hebben geanalyseerd en met een andere, meer democratische, politiek evenwichtiger en verantwoordelijker benadering voor de dag zouden komen". De West-Berlijnse delegatie bleef echter op het oorspronkelijke standpunt van "gelijke verantwoordelijkheid" staan. De Moskouse besprekingen en "de documenten waarover wij beschikken" (doelt hier waarschijnlijk op het besluit van de ENDC-organisatoren

*) Hier wordt over hoeveelheden raketten gesproken om - nog afgezien van de vraag of de Sowjet-Unie ooit gestopt is met plaatsing van SS-20-raketten - te verhullen dat door de drie afzonderlijke bestuurbare kernladingen van de SS-20 de vergelijking tussen aantallen oude en nieuwe Sowjet-raketten een andere is dan die tussen oude en nieuwe aantal en Sowjet-kernladingen.

wel uitnodigingen te verzenden aan niet-officiële vredesbewegingen in Oost-Europa *) leidden tot de conclusie dat men niet voor de Sowjet-druk geweken was.

noemt de namen van de West-Berlijnse delegatieleden als betref het een aanklacht in een strafproces. Hij spreekt in het geheel niet over de vorm die de Sowjet-druk heeft aangenomen. , een van de organisatoren van de tweede ENDC, zegt hierover in The Guardian :

"Onze West-duitsse collega's ontvingen het dreigement dat als wij ons niet naar hen zouden schikken het Sowjetvredescomité zijn invloed in West-Europa zou aanwenden om de Berlijnse conferentie te ondermijnen en te isoleren. Onze mensen sloegen terug door te zeggen dat zij de banden met de onofficiële vredesgroepen niet zouden verbreken en dat zij niet zouden ophouden met het ondersteunen van mensenrechtengroepen, inclusief Solidariteit" **).

Toch is er in Moskou meer gebeurd dan het door beschrevene.

, lid van de Grünen, lid van de West-Berlijnse werkgroep en lid van de delegatie naar Moskou, vertelt over de besprekingen met de negen man sterke vertegenwoordiging van het Sowjetcomité voor de Verdediging van de Vrede onder leiding van eerste vice-voorzitter ***):

"Wij vertelden hen dat wij wilden dat de USSR en de VS zich beide uit de twee Duitslanden terugtrokken, dat wij een Europees vredesverdrag wensten maar dat dat onmogelijk was zolang Duitsland geen soevereiniteit had en bezet was door de supermachten. Wij kwamen met voorstellen voor het vormen van een federatie van Duitse staten ter vervanging van de beide Duitslanden" ****).

*) Zie o.m. De Waarheid, 21 januari 1983, posteditie.

**) The Guardian, 2 december 1982.

***) Binnen de Afdeling Buitenland van het CC van de CPSU verantwoordelijk voor vredesaangelegenheden.

****) The Guardian, 12 januari 1983.

Door het ten tonele voeren van de Duitse kwestie zal de Sowjet-houding er niet vriendelijker op geworden zijn. haalt in zijn brief flink uit naar aanleiding van het voornemen de Duitse kwestie op de agenda voor de tweede ENDC te plaatsen. Hij ziet op dat terrein overigens nog meer kwade bedoelingen :

"Het is in het geheel niet toevallig dat de "Werkgroep" het plan heeft om in juni a.s. in West-Berlijn een symposium te houden ter gelegenheid van de 30ste verjaardag van de mislukte contra-revolutionaire coup in de DDR in 1953. Dat is slechts inmenging in de binnenlandse aangelegenheden van de DDR en in feite een provocatieve poging om de anti-oorlogsbeweging een zaak op te dringen die niets te maken heeft met de beweging voor een kernwapen-vrij Europa en revanchistische sentimenten nieuw leven in blaast".

Het geheel heeft in Moskou geleid tot de conclusie dat er met de ENDC-voorbereiders niet meer te praten viel. Het besluit om niet naar West-Berlijn te komen werd al in oktober na afloop van de besprekingen aan de Berlijnse delegatie meegedeeld. De officiële reactie kwam pas in de vorm van 's brief, zoals gezegd gedateerd op 2 december. Die brief werd in West-Europa ontvangen toen een nieuw aanbod aan de Sowjets net onderweg was. van de Britse vredesbeweging END *) heeft dat nieuwe aanbod in een ingezonden brief aan The Guardian verwoord :

"(Het Sowjetvredescomité) is uitgenodigd, met volledig spreekrecht in de werkgroepen waar de meeste discussies zullen plaatsvinden, maar niet op de plenaire zittingen".

Het is niet waarschijnlijk dat dit aanbod Moskou nog op andere gedachten zou hebben gebracht.

Extra aan de schandpaal

gebruikt zijn brief om in enkele richtingen nog extra zijn gram te spuien. Zo spreekt hij over het ENDC-initiatief als iets dat afkomstig is van de " Foundation and the so-called Movement for European Nuclear Disarmament". Uit het "zogenaamd" voor de END blijkt dat daar een van de bronnen van het kwaad in Sowjet-ogen gezien moet worden.

*) European Nuclear Disarmament; voor het verschil tussen END en ENDC zie hieronder.

De END is een Britse vredesorganisatie met een sterke internationale gerichtheid. Reeds in 1981 beschikte de END over kantoren in West-Berlijn, Parijs en Rome *) en aan de voorbereiding van de eerste ENDC werd deelgenomen door END-afdelingen uit onder meer Denemarken en Finland. Daardoor is de END-beweging een van de steunpilaren van het ENDC-gebeuren geworden. Het is echter onjuist om de END en de ENDC aan elkaar gelijk te stellen zoals in sommige publicaties naar aanleiding van 's brief is gebeurd **) De tweede ENDC wordt behalve door de eerder genoemde West-Berlijnse werkgroep voorbereid door een internationaal verbindingscomité waarin de END een belangrijke rol speelt. In het internationale verbindingscomité zitten van Nederland zijde onder andere het Samenwerkingsverband "Stop de Neutronenbom - Stop de Kernwapenwedloop" en de PvdA, terwijl het IKV slechts waarnemer is, omdat zoals De Waarheid meldt die organisatie de voorkeur geeft aan samenwerking tussen vredesbewegingen onderling en pas daarna geïnteresseerd is in het overleg van vredesbewegingen, politieke partijen en vakorganisaties zoals dat in ENDC-kader gestalte heeft gekregen ***). Niet alleen de END-organisatie moet het bij ontgelden. Vlak voor het slot van zijn brief stelt hij, dat het Sowjetvredescomité "het niet eens kan zijn met het feit dat nagenoeg alle belangrijke besluiten met betrekking tot de voorbereiding van en gang van zaken op de Conventie genomen worden door een kleine groep mensen (, , en), terwijl anderen de rol van stemloze partners toebedeeld hebben gekregen". Het noemen van deze vier namen kan niet anders gezien worden dan als een poging om verdeeldheid te zaaien onder de West-europese vredesorganisaties. De reactie in De Waarheid ****) toont aan dat die poging voor wat betreft de CPN in ieder geval mislukt is. In het bedoelde artikel wordt duidelijk dat het Samenwerkingsverband aan het Sowjetvredescomité geantwoord heeft niet gediend te zijn van "het opleggen van standpunten en van insinuaties".

*) NRC/Handelsblad, 20 november 1981.

**) O.m. NRC/Handelsblad, 18 januari 1983.

***) De Waarheid, 21 januari 1983, posteditie

****) Idem.